LOČANKA

November 2026
ŠTEVILKA 10

Škofja Loka
za mestno občino
STRAN 11

Popolnoma prenovljena
Sopotnica
STRAN 15

Dejavno vključevanje
v kulturno življenje
STRAN 20

Floorball je dinamičen
in zanimiv šport
STRANI 42, 43

Maja Vunšek / Foto: Tina Dokl

Knjižnica dragocen javni prostor

S prvim septembrom je vodenje Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka prevzela Maja Vunšek, ki knjižnico vidi kot tretji prostor skupnosti: prostor branja in znanja, pa tudi srečevanja, ustvarjalnosti, dialoga in medgeneracijskega povezovanja.

Mateja Rant

Po vodenju Mestne knjižnice Kranj ste prevzeli vodenje Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka. Kaj vas je prepričalo, da sprejmete ta izziv, in kakšni so vaši prvi vtisi o novi ustanovi?

Odločitev ni bila lahka, saj sem v Mestni knjižnici Kranj preživela velik del poklicne poti in s sodelavci soustvarila marsikaj, na kar sem ponosna. Knjižnica v Škofji Loki ima dolgo tradicijo, kakovostno zbirko in predan kolektiv, obenem pa stoji pred enim največjih razvojnih premikov v svoji zgodovini – načrtovano selitvijo v prenovljeno stavbo nekdanje veleblagovnice Nama. Priložnost, da skupaj z zaposlenimi in lokalno skupnostjo zasnujemo knjižnico za prihodnja desetletja, se ne ponudi pogosto, zato sem jo sprejela kot poseben izziv. Prvi vtisi v novi ustanovi so zelo dobri. Spoznavam zavzete sodelavce, ki knjižnico dobro poznajo in so ji resnično predani. Primopredaja z dolgoletnim direktorjem Matjažem Erženom je bila skrbna in korektna, za kar sem mu hvaležna. Prve tedne sem namenila predvsem poslušanju, individualnim pogovorom z zaposlenimi ter srečanjem z župani in zunanjimi partnerji. Prepričana sem, da mora vsaka dobra sprememba izhajati iz tega, kar že obstaja.

Katere izkušnje iz dosedanjega vodenja knjižnice boste najlažje prenesli v novo okolje, kje pa pričakujete največ razlik?

Osemindvajset let izkušenj je neprecenljiva popotnica. Najlažje bom prenesla znanje s področij poslovodenja, strateškega načrtovanja, razvoja storitev skupaj z uporabniki in povezovanja z lokalno skupnostjo. Pomembne so tudi strokovne mreže, ki sem jih gradila skozi leta, od Društva bibliotekarjev Gorenjske in sekcije za splošne knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije do Združenja splošnih knjižnic in mednarodnih povezav. Te omogočajo, da dobre prakse hitreje prenesemo v svoje okolje. Največjo razliko vidim v značaju prostora. Škofjeloško območje ima bogato kulturno zgodovino in raznolike skupnosti, od mestnega jedra do obeh dolin. Vsaka od štirih občin ima svoje potrebe in utrip, zato rešitev ne moremo preprosto prenašati iz enega okolja v drugo. Iskati jih moramo skupaj z ljudmi. Krajevne knjižnice so pogosto srce kraja, včasih celo njegova edina kulturna ustanova.

Kakšna je vaša vizija razvoja knjižnice v prihodnjih letih? Katere prednostne naloge ste si zastavili za začetek mandata?

Želim si odprtega, vključujočega in živega prostora skupnosti, ki ostaja zvest temeljnemu poslanstvu: branju, vseživljenjskemu učenju in dostopu do informacij za vse. Hkrati mora biti knjižnica prostor srečevanja, ustvarjanja in sodelovanja. Zastavila sem si tri prednostne naloge. Prva je dobra organizacija dela, jasna komunikacija in razvoj zaposlenih, saj je kolektiv srce knjižnice. Druga je priprava novega petletnega strateškega načrta do sredine prihodnjega leta skupaj z zaposlenimi, uporabniki in ustanoviteljicami. Tretja naloga je projekt Nama, pri katerem moramo z občino pripraviti trdno vsebinsko in finančno podlago za prenovo in selitev. Tudi v Žireh in Železnikih razmišljajo o selitvi knjižnic. Sem si rekla, da si bom morala kar čelado in čevlje s kapico kupiti! (smeh)

Želim si odprtega, vključujočega in živega prostora skupnosti, ki ostaja zvest temeljnemu poslanstvu: branju, vseživljenjskemu učenju in dostopu do informacij za vse. Hkrati mora biti knjižnica prostor srečevanja, ustvarjanja in sodelovanja.

Kaj želite v delovanju knjižnice ohraniti in nadgraditi ter kje vidite največ možnosti za spremembe?

Ohraniti želim strokovnost, kakovostno zbirko in predvsem zaupanje ljudi, ki so ga gradili desetletja. Posebno dragocena je domoznanska dejavnost, saj je knjižnica varuhinja lokalnega spomina. Nadgraditi želim tudi uveljavljene programe za spodbujanje branja in poskrbeti za njihovo večjo prepoznavnost. Največ možnosti za spremembe vidim v prostoru, komunikaciji in načinu vključevanja ljudi. Knjižnica trenutno nima dvorane za večje dogodke, kar omejuje njeno programsko delo.

Selitev bo to bistveno spremenila, že zdaj pa lahko več sodelujemo z uporabniki, razvijamo digitalne storitve ter krepimo povezave s šolami, društvi in drugimi kulturnimi ustanovami.

Kako vidite vlogo Knjižnice Ivana Tavčarja v lokalni skupnosti?

Knjižnico vidim kot tretji prostor skupnosti, nekje med domom in šolo ali službo, kjer ljudje kakovostno preživljajo prosti čas, ne da bi jih kdo spraševal, zakaj so prišli, ali od njih zahteval plačilo. V času, ko se javni prostori za srečevanje krčijo, je to še pomembnejše. Knjižnica je ena redkih ustanov, kjer se srečujejo različne generacije in družbeni sloji. Pomembno je, da se zavedamo, kako dragocen je tak prostor.

Mladi danes prosti čas raje kot s knjigo preživljajo pred zasloni. Kako bi lahko knjižnico še bolj približali mladim in spodbujali branje pri otrocih in mladostnikih?

Mladi ne berejo manj zato, ker ne bi bili radovedni, temveč zato, ker se za njihovo pozornost poteguje ogromno vsebin. Naša naloga je pokazati, da je branje lahko užitek, ne le šolska obveznost. Potrebujemo sodobno in raznoliko gradivo, ki jih nagovarja, odpira teme, s katerimi se srečujejo, in jim pomaga razumeti tudi lastne stiske. Ključno je tudi, da mlade vključimo kot soustvarjalce – ko lahko sami predlagajo izbor knjig, sooblikujejo dogodek, prostor. Pomembna pa je tudi digitalna pismenost. Mladim moramo pomagati kritično presojati spletne vsebine, prepoznavati lažne novice ter razlikovati med verodostojnimi informacijami in zavajanjem. Da jim vse to lahko ponudimo, pa jih moramo najprej prepričati, da prestopijo naš prag.

Poglobljeno branje na papirju ostaja pomembno za razumevanje daljših in zahtevnejših besedil, mnogi bralci pa po tiskani knjigi posegajo tudi zato, ker si želijo odmika od zaslonov.

Na novem delovnem mestu želi ohraniti strokovnost, kakovostno zbirko in predvsem zaupanje ljudi, ki so ga gradili desetletja. / Foto: Tina Dokl

Kako pa nagovarjati odrasle, ki verjetno tudi vse redkeje posegajo po knjigah?

Pomembno je, da jim branje približamo na način, ki se ujema z njihovim vsakdanom. Zvočne in e-knjige omogočajo dostop do vsebin med sprehodom, vožnjo ali drugimi opravili, bralni klubi in pogovori z avtorji pa ponujajo pristen pogovor in občutek povezanosti. Pomembno je, da branje lahko povežemo s temami, ki jih zanimajo: starševstvom, zdravjem, vrtnarjenjem ali lokalno zgodovino. Ko knjižnica ponudi odgovor na resnično vprašanje, knjiga pogosto pride sama od sebe. Pomembno je tudi, da gremo med ljudi. Knjižnico lahko približamo zaposlenim na delovnih mestih z manjšimi zbirkami ali kotički za izposojo, se predstavimo na lokalnih prireditvah in v nakupovalnih središčih ter razvijamo samopostrežne storitve, denimo paketnike za prevzem rezerviranega gradiva.

Kako boste usklajevali želje in bralne navade uporabnikov z odgovornostjo knjižnice, da zagotavlja kakovostno in raznoliko zbirko, vključno s kakovostno literaturo, slovenskimi avtorji in manj zastopanimi vsebinami?

Med temi cilji ne vidim nasprotja, temveč ravnovesje, ki ga mora splošna knjižnica nenehno vzdrževati. Knjižnica je namenjena vsem, obenem pa mora kot javna služba zagotavljati več kot le trenutne uspešnice. Njena zbirka mora vključevati kakovostno literaturo, slovenske avtorje, strokovno gradivo in vsebine, ki jih trg sam po sebi morda ne bi ponudil. To dosegamo s premišljeno nabavno politiko in z jasnimi strokovnimi merili. Posebno pozornost moramo nameniti ranljivejšim skupinam, denimo z gradivom v lahkem branju, knjigami za ljudi z disleksijo in gradivom v jezikih priseljencev. Naša naloga je, da lahko vsakdo najde kaj zase.

Kakšno prihodnost napovedujete tiskanim knjigam v času e-knjig, zvočnih knjig in umetne inteligence?

Svetlo. Že pred desetletji so tiskanim knjigam napovedovali konec, pa se to ni zgodilo. Poglobljeno branje na papirju ostaja pomembno za razumevanje daljših in zahtevnejših besedil, mnogi bralci pa po tiskani knjigi posegajo tudi zato, ker si želijo odmika od zaslonov. E-knjige in zvočne knjige tiskano knjigo dopolnjujejo, ne nadomeščajo. Vsaka oblika ima svoje mesto in svoje bralce. Umetna inteligenca odpira nova vprašanja, a hkrati krepi pomen knjižnic. V svetu, kjer nastaja vse več samodejno ustvarjenih vsebin, je še pomembneje preverjati informacije, prepoznavati zanesljive vire in razumeti delovanje novih orodij. Knjižnice smo pri tem naravne zaveznice ljudi, saj uživamo njihovo zaupanje, ker nimamo komercialnih interesov.

S kakšnimi finančnimi in kadrovskimi izzivi se srečujete ta čas? Kako boste sodelovali z ustanoviteljicami pri uresničevanju razvojnih načrtov?

Knjižnica glede na obseg dela, število uporabnikov in mrežo krajevnih knjižnic potrebuje kadrovske okrepitve. Za doseganje strokovnih standardov in razvoj novih storitev bi potrebovali vsaj tri dodatne zaposlitve. Velik izziv so tudi prostorske omejitve, ki jih dolgoročno rešuje selitev v Namo. Z ustanoviteljicami želim graditi odprt in reden partnerski odnos. Odločitve moramo pripravljati skupaj, na podlagi jasnih podatkov o potrebah knjižnice in učinkih naložb na prebivalce. Dodatna sredstva bomo iskali tudi zunaj občinskih proračunov, med drugim v evropskih projektih. Župani se zavedajo pomena knjižnice, vendar menim, da njena dejanska moč v lokalnem okolju še ni dovolj prepoznana. Knjižnica je nevtralen prostor, ki ni politično vpet in lahko nagovarja najširši krog ljudi. Ni naključje, da so si Finci ob stoletnici svoje države za darilo izbrali gradnjo nove knjižnice v Helsinkih.

Maja Vunšek priznava, da ji ob vseh obveznostih včasih zmanjka časa za branje, zato si ga mora zavestno vzeti. / Foto: Tina Dokl

Župani se zavedajo pomena knjižnice, vendar menim, da njena dejanska moč v lokalnem okolju še ni dovolj prepoznana. Knjižnica je nevtralen prostor, ki ni politično vpet in lahko nagovarja najširši krog ljudi.

Za konec še nekoliko osebno vprašanje: kakšna bralka ste sami?

Nisem serijska bralka, rada pa posežem po leposlovju, ki me popelje v drugačen svet. Zanimajo me tudi strokovne knjige o družbi, vodenju in prihodnosti knjižnic. Ob vseh obveznostih včasih zmanjka časa za branje, zato si ga moram zavestno vzeti.

Katera knjiga se vas je v zadnjem času posebej dotaknila in bi jo priporočili tudi obiskovalcem knjižnice?

V zadnjem času me je posebej pritegnil roman Iskanje življenja finske avtorice Iide Turpeinen. Govori o izumrtju Stellerjeve morske krave in združuje fikcijo, naravoslovje in resnične dogodke. To je natanko tisto, v čemer uživam. Okostje te živali si lahko ogledamo v Prirodoslovnem muzeju v Helsinkih. Knjigo toplo priporočam vsem, ki jih zanima naravoslovje.

Imate najljubšega slovenskega avtorja ali avtorico?

Zelo ljuba mi je knjiga Svetišča narave Irene Cerar, ki Slovenijo opisuje z izjemno občutljivostjo. Rada berem tudi Agato Tomažič, Aljošo Harlamova in Draga Jančarja, pri katerem me navdušuje bogastvo jezika. Sem tudi ljubiteljica kriminalk, zato z veseljem posežem po delih Avgusta Demšarja in Tadeja Goloba.